

САКРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА АРХІТЕКТУРА

СИЛАБУС

Спеціальність 041 Богослов'я
Галузь знань 04 Богослов'я
СВО магістр

ПРОФІЛЬ ВИКЛАДАЧА		
ПІБ	Жабляк Марія Дмитрівна	
Вчене звання / науковий ступінь	професор, доктор педагогічних наук	
Електронна пошта	< zhablyakmd@gmail.com >	
Консультації		
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ		
Загальна характеристика	Форма навчання	денна\заочна
	Мова викладання	українська
	Курс / семестр	Відповідно вибору
	Кількість годин / кредитів	120 / 4
	Лекції	10
	Практичні заняття	20
	Самостійна робота	90
	Форма підсумкового контролю	залік
Анотація		
<p>Метою є вивчення масштабності самого феномена сакрального мистецтва, аналіз структури і взаємодії всіх його елементів, дослідження різноманіття різних проявів в соціальному різноманітності світу, зокрема релігійної культури, що сприяє формуванню високого рівня знань студентів.</p> <p>Завданнями навчальної дисципліни є: - розкрити особливості інтерпретації феномену сакрального мистецтва та архітектури та проаналізувати його вплив на культуру; - розглянути сакральне мистецтво та архітектуру як невід'ємну складову релігійного життя конфесій; - ознайомити студентів з історією становлення сакрального мистецтва та архітектури ; - сформувати у студентів цілісне уявлення про особливості та зміст різних форм сакрального мистецтва та архітектури .</p>		
Методи та техніки навчання	<p>Поєднання традиційних і новітніх методів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лекції; семінарські / практичні; індивідуальні консультації; самостійна робота; - проблемні та інтерактивні методи, метод проблемного викладання з використанням елементів пояснювально-ілюстративного та евристичного методів; метод навчальної дискусії; моделювання тощо. 	

Очікувані результати навчання	<p>Після завершення вивчення дисципліни здобувач освіти буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – особливості теоретичного аналізу сакрального мистецтва; – основні підходи до визначення місця та ролі сакрального мистецтва в історії становлення світової культури; – основні характеристики жанрової диференціації сакрального мистецтва; - особливості символічного навантаження сакрального мистецтва; – історію появи та особливості сакрального мистецтва в системах світових релігій; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначати форми та функції жанрового релігійного мистецтва; – визначати місце релігійного мистецтва у структурі конкретно-історичного релігійного комплексу; – визначити роль релігійного мистецтва у формуванні релігійного світогляду та збереженні релігійної (національної) ідентичності; – визначати місце релігійного мистецтва у духовному житті народу та його вплив на формування особливостей національних культур.
--------------------------------------	--

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	лекції	практ.	сам. роб.
Тема 1. Поняття про систему мистецтва. Феномен сакрального мистецтва та архітектури в українській культурі, його структурнофункціональні складові.	2	2	10
Тема 2. Релігійна культура давньонаселення території України: передумови формування християнського мистецтва. а архі-	2	2	10
Тема 3. Особливості розвитку церковного мистецтва та архітектурив Київській Русі.	2	2	10
Тема 4. Церковне мистецтво та архітектура в українській культурі другої половини ХІУ ст. – першої половини ХУІІ ст.	2	2	10
Тема 5. Українське церковне мистецтво та архітектура за часів Козаччини і Гетьманщини (друга половина ХУІІ ст. – ХУІІІ ст.)	2	2	10
Тема 6. Сакральне мистецтво та архітектура України ХІХ-ХХ ст.	2	2	12
Тема 7. Сакральне мистецтво та архітектура України ХХІ ст.	2	2	12
Тема 8. Сакральне мистецтво та архітектура Карпатської України	2	2	12
Тема 9. Видатні пам'ятки церковної архітектури та мистецтва України	2	2	12
Тема 10. Сакральне мистецтво та архітектура постмодерну	2	2	12
Усього	20	20	110

Самостійна робота

Відповідно до теми практичного / семінарського заняття студент додатково опрацює питання та готує аналітичну довідку / повідомлення / презентацію

1. Феномен та витoki церковного мистецтва та архітектури в українській культурі.
2. Можливості мистецтва як богопізнання.
3. Біблійно-патристичні концепти церковного мистецтва в артефактах вітчизняної культур-

- ної спадщини як репрезентантів теогносії.
4. Історичні передумови формування християнського мистецтва та архітектури давнього населення території України.
  5. Передумови та основні віхи зародження християнського церковного мистецтва на території України до часу офіційного прийняття християнства.
  6. Витоки церковного мистецтва та архітектури в культурі давнього населення України.
  7. Особливості розвитку християнського мистецтва та архітектури в грецьких колоніях Північного Причорномор'я.
  8. Готи та їхня участь у християнізації Боспору і Херсонесу.
  9. Римські впливи в давньоукраїнській релігійній культурі.
  10. Світогляд, вірування та особливості мистецьких проявів релігійної культури східнослов'янських племен.
  11. Виникнення монастирів, їх роль у розвитку літописання, писемності та освіти.
  12. Софія Київська, Києво-Печерська Лавра, Михайлівський та Видубицький монастирі.
  13. Перекладна та оригінальна література.
  14. Основні ідеї оригінальних праць: «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона, «Повчання дітям» Володимира Мономаха.
  15. Києво-Печерський патерик.
  16. Церковне мистецтво та архітектура в період Галицько-Волинського князівства.
  17. Визначні пам'ятки писемності Княжої доби: Рейнське, Остромирове євангелія.
  18. Феномен літопису «Повість минулих літ» прп. Нестора Літописця.
  19. Ізборник Святослава.
  20. Шляхи становлення церковного мистецтва та архітектури в українській культурі епохи Відродження.
  21. Церковна архітектура, література, образотворче та церковне музичне мистецтво другої половини XIV ст. – першої половини XVII ст.
  22. Розвиток української сакральної барокової скульптури.
  23. Основні напрямки розвитку церковного монументального та станкового живопису (іконопису) другої половини XVII ст. – XVIII ст.
  24. Здобутки українського барокового музичного мистецтва (Д. Бортнянський, М. Березовський, А. Ведель).
  25. Релігійно-мистецькі процеси в Україні доби Козаччини та Гетьманщини: передумови та провідні тенденції.
  26. Основні напрями розвитку та шедеври церковного мистецтва другої половини XVII ст. – XVIII ст.
  27. Церковне мистецтво та архітектура України XIX – поч. XXI ст.
  28. Церковне мистецтво України: від епохи Нового часу до постмодерну.
  29. Ключові аспекти розвитку українського церковного мистецтва (за основними родами і видами): від новочасної до новітньої доби.
  30. Висвітлити типологічні форми сучасного церковного мистецтва України.
  31. Церковне мистецтво епохи постмодерну: перспективи розвитку.

ДІАГНОСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Форми контролю	Поточний	Усне опитування, виконання письмового / тестового завдання, повідомлення, доповідь та презентацій, тощо.	
	Модульний	Виконання модульного завдання.	
	<i>Мінімальна сума балів поточного та модульного контролю, що може автоматично зараховуватись з мінімальною оцінкою у якості підсумкової семестрової оцінки – 60.</i>		
Критерії оцінювання	<p>Оцінювання кожного змістового модулю здійснюється за 100-бальною шкалою:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ практичні (семінарські) заняття; ▪ самостійна та індивідуальна робота студента; ▪ модульне завдання. <p>Максимальна кількість балів за кожний вид роботи становить 100 балів.</p>		
О П І Н	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою

			Екзамен / диф. залік	Залік
	90 - 100	A	відмінно	зараховано
	82 - 89	B	дуже добре	
	74 - 81	C	добре	
	64 - 73	D	задовільно	
	60 - 63	E	задовільно (достатньо)	
	35 - 59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	
	0 - 34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	
Політика оцінювання	<p>Під час вивчення курсу заохочується використання мобільних пристроїв. Під час проведення аудиторних занять здійснюється комунікація у віртуальному середовищі курсу в режимі реального часу. Облік часу роботи й активності здобувачів вищої освіти додатково фіксуються в автоматичному режимі.</p> <p><i>Відвідування та / або участь:</i> відвідування та активна участь є класифікованою складовою курсу, що оцінюється, дистанційна он-лайн участь студента допускається за умови наявності у нього відповідних технічних засобів.</p> <p><i>Академічна доброчесність та співпраця:</i> не допускається порушення норм авторського права, у разі виявлення порушення норм академічної доброчесності (фальсифікація, списування, брехня, підтасовка даних тощо) робота студента не оцінюється. Заохочується групова робота із презентацією її результатів.</p> <p><i>Студенти з обмеженими можливостями:</i> можуть брати дистанційну (онлайн) участь на підставі особистого звернення.</p> <p><i>Несвоєчасне виконання:</i> допускається за умови наявності непереборних обставин, що перешкоджали вчасному представленню, що підтверджується документально (наприклад, довідка лікаря).</p>			
Політика щодо зарахування результатів неформальної освіти	<p>Відповідно до Положення про «Неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Карпатського університету імені Августина Волошина»: https://kau.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/Polozhennia_Neformalna-osvita-ZATVERDZhENE-2024.pdf</p>			
Базова література та інформаційні джерела	<ol style="list-style-type: none"> 1. Культура в контексті практичних форм буття людини: монографія / Бровко М.М., Андрущенко Т.І., Андрущенко Т.В., Бабушка Л.Д., Бондарчук В.О. та інші. / Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2022. 396 с. Р.1, 2, 8. 2. Культурологія: Підручник: За ред. док. філос.наук, проф. Є.Р. Борінштейна, Одеса: Університет Ушинського, 2023. 433 с. URL: http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16952/3/cult.pdf 3. Лещенко А. М. Коеволюційні процеси у християнському сакральному мистецтві: [монографія]. – Херсон:Айлант,2016. – 348 с. 4. Мельничук М. С. Антихристиянські та сатанинські мотиви у формуванні ідейного стрижня "металічної" музики: релігієзнавчомистецтвознавчий аналіз. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир: ЖДУ ім. Івана Франка, 2016. Вип. 1(82). С. 81-84. URL: http://ep3.nuwm.edu.ua/15027/ 5. Мельничук М. С. Екзегенеза фантазії в ракурсі витоків релігійного мистецтва. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2018. Вип. 1(84). С. 60-63. URL: http://ep3.nuwm.edu.ua/15028/ 6. Москальова Л. Ю., Єрьоміна Л. Є. Сакральне мистецтво у духовно-моральному вихованні учнів. Мелітополь, 2019. 73 с. 			